

به نام خدا

مؤسسه فرهنگی هنری
دیباگران تهران

فیزیولوژی گیاهی

(خلاصه درس، پرسش‌های چهارگزینه‌ای و پاسخنامه تشریحی)

(ویژه آزمون‌های کارشناسی به کارشناسی ارشد)

مؤلف

مریم خالصی

هرگونه چاپ و تکثیر از محتویات این کتاب بدون اجازه کتبی
ناشر ممنوع است. متخلفان به موجب قانون حمایت حقوق
مؤلفان، مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

فیزیولوژی گیاهی (خلاصه درس، پرسش های چهارگزینه ای و پاسخنامه تشریحی)

ویژه آزمون های کارشناسی به کارشناسی ارشد

مؤلف: مریم خالصی

ناشر: مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران

حروفچینی و صفحه آرایی: مجتمع فنی تهران

طرح روی جلد: مجتمع فنی تهران

چاپ: ایمان

نوبت چاپ: اول

تاریخ نشر: اردیبهشت ماه ۱۳۸۹

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۴۶۰۰۰ ریال

سرشناسه: خالصی، مریم، ۱۳۴۵ -

عنوان و نام پدیدآور: فیزیولوژی گیاهی (خلاصه درس، پرسش های چهارگزینه ای و پاسخنامه تشریحی) (ویژه آزمون های کارشناسی به کارشناسی ارشد) / مؤلف مریم خالصی.

مشخصات نشر: تهران: مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران، ۱۳۸۸.

مشخصات ظاهری: ۳۰۰ ص.، مجبور.

شابک: 978-600-124-005-8

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه

موضوع: دانشگاه ها و مدارس عالی -- ایران -- آزمون ها

موضوع: گیاهان -- فیزیولوژی -- آزمون ها و تمرین ها (عالی)

موضوع: گیاهان -- فیزیولوژی -- راهنمای آموزشی (عالی)

رده بندی کنگره: ۱۳۸۸ ق۱۴۷خ/ LB۲۳۵۳

رده بندی دیویی: ۳۷۸/۱۶۶۴

شماره کتابشناسی ملی: ۱۹۴۱۷۳۰

نشانی دفتر مرکزی: تهران، سعادت آباد، میدان کاج، خ سرو شرقی، روبه روی خ علامه، پلاک ۴۹

وب سایت: dibagaran.mft.info

صندوق پستی: ۱۴۳۳۵/۹۴۳

تلفن: ۲۲۰۹۸۴۴۶-۷

نشانی واحد فروش: تهران، شهران، بالاتر از میدان دوم، نبش کوچه شهید عسگری، پلاک ۱۵۷

کد پستی: ۱۴۷۸۷۱۵۶۹۱

نمابر: ۴۴۳۰۸۸۸۸

تلفن: ۴۴۳۰۴۳۰۱-۵

فروش اینترنتی: www.mftshop.com

پست الکترونیکی: bookmarket@mftmail.com

فهرست مطالب

مقدمه ناشر ۷

مقدمه مؤلف ۸

فصل اول: تثبیت CO_2 در گیاهان

- ۱-۱ تثبیت CO_2 در گیاهان C_4 (چرخه هاچ-اسلک) ۹
- ۱-۲ متابولیسم گیاهان CAM ۱۷
- ۱-۳ تشابه و تفاوت گیاهان C_4 و CAM ۲۰
- ۱-۴ مقایسه گیاهان C_4 ، C_3 و CAM ۲۰
- ۱-۵ واکنش‌های فتوسنتزی گیاهان C_3 ..... ۲۳
- ۱-۶ ساختار ATP سنتاز کلروپلاستی ($CF_0 - CF_1$) ۴۲
- ۱-۷ ساختار ATP سنتاز میتوکندری ۴۳
- ۱-۸ ساختمان آنزیم ریبولوز ۱، ۵- بیس فسفات کربوکسیلاز- اکسیژناز (روبیسکو) ۴۷
- ۱-۹ ژنوم کلروپلاست ۴۸
- ۱-۱۰ واکنش‌های مرحله مستقل از نور ۵۰
- ۱-۱۱ تنفس نوری (Photorespiration) ۵۵
- ۱-۱۲ پرسش‌های چهارگزینه‌ای ۵۹
- ۱-۱۳ پاسخنامه تشریحی ۷۴

فصل دوم: تغذیه نیتروژن معدنی و آلی، جذب و احیای سولفات و فسفات

- ۲-۱ مراحل احیای نیتрат ۷۹
- ۲-۲ رقابت احیای نیترات با تنفس و فتوسنتز ۸۳
- ۲-۳ جذب یون‌های نیترات و نیتريت و اثرات متقابل آن‌ها با pH محیط ۸۴
- ۲-۴ استفاده از نیتروژن اتمسفری ۸۵
- ۲-۵ تشکیل گرهک ۸۶
- ۲-۶ لگ‌هموگلوبین ۸۸
- ۲-۷ شرایط لازم برای تثبیت ازت توسط ریزوبیوم ۸۹
- ۲-۸ آنزیم نیتروژناز یا آنزیم تثبیت‌کننده ازت (N_2) ۹۰
- ۲-۹ ژن‌های دخیل در تثبیت ازت به صورت همزیستی ۹۳
- ۲-۱۰ جذب و انتقال نیتروژن به گیاه ۹۴

۹۵	۲-۱۱ تغییرات نیتروژن خاک
۹۶	۲-۱۲ هومیفیکاسیون (Humification)
۹۶	۲-۱۳ شرایط تشکیل گیاجاک
۹۷	۲-۱۴ شوره‌سازی (Nitrification)
۹۸	۲-۱۵ جذب و احیای سولفات
۱۰۰	۲-۱۶ جذب و احیای فسفات
۱۰۰	۲-۱۷ جذب و تحلیل کاتیون‌ها
۱۰۱	۲-۱۸ جذب و احیای آهن
۱۰۲	۲-۱۹ جذب و احیای اکسیژن
۱۰۳	۲-۲۰ مواد همبند یا کلاتور (Chelateur)
۱۰۶	۲-۲۱ پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۱۱۴	۲-۲۲ پاسخنامه تشریحی

فصل سوم: عناصر معدنی

۱۱۷	۳-۱ عناصر تشکیل‌دهنده گیاهان
۱۱۸	۳-۲ حالت‌هایی از تأثیر متقابل یون‌ها
۱۱۹	۳-۳ منحنی‌های تغییرات اثر غلظت عناصر بر رشد و نمو
۱۲۱	۳-۴ ویژگی‌ها، علائم کمبود، علائم افزایش و اشکال مختلف عناصر در خاک
۱۲۷	۳-۵ پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۱۴۳	۳-۶ پاسخنامه تشریحی

فصل چهارم: رابطه آب، خاک و گیاه

۱۴۷	۴-۱ اهمیت آب و نقش آن در زندگی
۱۴۷	۴-۲ اشکال مختلف آب در سیستم‌های بیولوژیک
۱۴۸	۴-۳ مقدار آب در گیاه
۱۵۰	۴-۴ جذب آب توسط گیاهان
۱۵۱	۴-۵ عوامل مؤثر بر جذب آب توسط ریشه
۱۵۲	۴-۶ ریشه‌های هوایی یا پنوماتوفر (Pneumatophore)
۱۵۳	۴-۷ حرکت آب از خاک به گیاه و از گیاه به اتمسفر
۱۵۳	۴-۸ گردش آب در گیاه
۱۵۴	۴-۹ مسیرهای انتقال آب در عرض ریشه
۱۵۵	۴-۱۰ شیر خام

۱۵۶	۴-۱۱ خروج آب از گیاه
۱۵۷	۴-۱۲ لایه مرزی (Air boundary layer)
۱۵۸	۴-۱۳ شیره پرورده
۱۶۴	۴-۱۴ پتانسیل شیمیایی آب
۱۶۵	۴-۱۵ عوامل مؤثر بر پتانسیل آب
۱۶۸	۴-۱۶ تیلوز (Tylosis)
۱۶۸	۴-۱۷ کالوز (Callose)
۱۶۹	۴-۱۸ پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۱۷۲	۴-۱۹ پاسخنامه تشریحی

فصل پنجم: هورمون‌های گیاهی

۱۷۵	۵-۱ انواع هورمون‌های گیاهی
۱۷۵	۵-۲ مراحل بیوسنتز هورمون‌ها
۱۸۳	۵-۳ اکسین
۱۹۱	۵-۴ ژبیرلین
۱۹۸	۵-۵ سیتوکینین
۲۰۳	۵-۶ سیتوکینزین‌ها (Cytokenezins)
۲۰۳	۵-۷ الیگوساکارین‌ها
۲۰۴	۵-۸ اتیلن
۲۰۷	۵-۹ اسید آبنسی سیک
۲۱۴	۵-۱۰ پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۲۲۷	۵-۱۱ پاسخنامه تشریحی

فصل ششم: رنگیزه‌های فتوسنتزی

۲۳۵	۶-۱ انواع رنگیزه‌ها
۲۳۶	۶-۲ توزیع رنگیزه‌ها در بین موجودات زنده
۲۳۷	۶-۳ ویژگی‌های رنگیزه‌ها
۲۳۸	۶-۴ کنترل سیستم فتوسنتزی
۲۳۹	۶-۵ وظایف کاروتنوئیدها
۲۴۱	۶-۶ توزیع انرژی بین فتوسیستم I و II
۲۴۲	۶-۷ راه‌های تحصیل انرژی موجودات زنده
۲۴۴	۶-۸ مراحل بیوسنتز کلروفیل

۶-۹ پرسش‌های چهارگزینه‌ای.....	۲۴۷
۶-۱۰ پاسخنامه تشریحی.....	۲۴۹

فصل هفتم: جنبش‌های گیاهی، فیتوکروم و فتومورفوژنز

۷-۱ جنبش‌های گیاهی.....	۲۵۱
۷-۲ نورگرایی یا فتوتروپیسم.....	۲۵۸
۷-۳ نور دورگی یا فتوپریودیسم (Photo periodism).....	۲۵۸
۷-۴ شیوه شب‌شکنی.....	۲۶۲
۷-۵ اثر طول موج‌های نوری بر تشکیل گل.....	۲۶۲
۷-۶ فیتوکروم و فتومورفوژنز.....	۲۶۳
۷-۷ ساختمان و نقش فیتوکروم.....	۲۶۴
۷-۸ بهاره کردن (Vernalization).....	۲۶۷
۷-۹ بهاره‌زدایی (Devernalization).....	۲۶۸
۷-۱۰ پرسش‌های چهارگزینه‌ای.....	۲۷۰
۷-۱۱ پاسخنامه تشریحی.....	۲۷۳

فصل هشتم: تنفس سلولی

۸-۱ گلیکولیز.....	۲۷۶
۸-۲ پیرووات.....	۲۷۷
۸-۳ تبدیل پیرووات به استیل کوآنزیم A.....	۲۷۸
۸-۴ واکنش‌های چرخه کربس، اسید سیتریک یا چرخه TCA.....	۲۸۰
۸-۵ چرخه گلی‌اکسالیک.....	۲۸۲
۸-۶ راه‌های مصرف NADH.....	۲۸۳
۸-۷ واکنش‌های زنجیر انتقال الکترون در غشای داخلی میتوکندری.....	۲۸۴
۸-۸ عوامل مهارکننده فسفریلاسیون اکسیداتیو.....	۲۸۶
۸-۹ انواع ATPase ها.....	۲۸۷
۸-۱۰ مسیر پنتوزفسفات اکسیداتیو.....	۲۸۷
۸-۱۱ مسیر تنفسی مقاوم به سیانید.....	۲۹۰
۸-۱۲ پرسش‌های چهارگزینه‌ای.....	۲۹۲
۸-۱۳ پاسخنامه تشریحی.....	۲۹۸
فهرست منابع.....	۲۹۹

مقدمه ناشر

خط مشی کیفیت انتشارات مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران در عرضه کتاب الکترونیک به گونه

خواسته های به روز جامعه فرهنگی و علمی کشور را تا حد امکان پوشش دهد

حمد و سپاس ایزد منان را که با الطاف بیکران خود این توفیق را به ما ارزانی داشت تا بتوانیم در راه ارتقای دانش عمومی و فرهنگ این مرز و بوم در زمینه چاپ و نشر کتب علمی دانشگاهی، علوم پایه و به ویژه علوم کامپیوتر و انفورماتیک گام هایی هر چند کوچک برداشته و در انجام رسالتی که بر عهده داریم، مؤثر واقع شویم. گستردگی علوم و توسعه روزافزون آن، شرایطی را به وجود آورده که هر روز شاهد تحولات اساسی چشمگیری در سطح جهان هستیم. این گسترش و توسعه نیاز به منابع مختلف از جمله کتاب را به عنوان قدیمی ترین و راحت ترین راه دستیابی به اطلاعات و اطلاع رسانی، بیش از پیش روشن می نماید. در این راستا، واحد انتشارات مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران با همکاری جمعی از اساتید، مؤلفان، مترجمان، متخصصان، پژوهشگران، محققان و نیز پرسنل ورزیده و ماهر در زمینه امور نشر درصدد هستند تا با تلاش های مستمر خود برای رفع کمبودها و نیازهای موجود، منابعی پربار، معتبر و با کیفیت مناسب در اختیار علاقه مندان قرار دهند.

کتابی که در دست دارید با همت "سرکار خانم مریم خالصی" و تلاش جمعی از همکاران انتشارات میسر گشته که شایسته است از یکایک این گرامیان تشکر و قدردانی کنیم.

ترسیم تصاویر: بیتا اشرفی مقدم، مریم فرجیان

ویراستاری: فاطمه پورعبدل

ویرایش و صفحه آرایی کامپیوتری: مهسا کوراوی

طراح جلد: مریم فرجیان

ناظران چاپ: حیدر شفیعی، کریم براغ

در خاتمه ضمن سپاسگزاری از شما دانش پژوه گرامی درخواست می نماید با مراجعه به آدرس dibagaran.mft.info (ارتباط یا مشتری) فرم نظرسنجی را برای کتابی که در دست دارید تکمیل و ارسال نموده، انتشارات دیباگران تهران را که جلب رضایت و وفاداری مشتریان را هدف خود می داند، یاری فرمایید.

اسیدواریم همواره بهتر از گذشته خدمات و محصولات خود را تقدیم حضورتان نماییم.

مدیر انتشارات

مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران

publishing@mftmail.com

مقدمه مؤلف

سپاس و ستایش بیکران خدای بزرگ و متعال را که توفیق ارائه خدمت به من ارزانی داشت. مجموعه حاضر در هشت فصل براساس موضوعات مطرح شده در دروس فیزیولوژی گیاهی ۲،۱ و ۳ آزمون‌های کارشناسی ارشد علوم زیست‌شناسی و بر طبق میزان فراوانی پرسش‌های مطرح شده در سال‌های گذشته نگاشته شده است. در پایان هر فصل پرسش‌های چهارگزینه‌ای آزمون‌های کارشناسی ارشد رشته زیست‌شناسی دانشگاه‌های سراسری و آزاد همراه با پاسخنامه آورده شده است. در فصل اول این کتاب تثبیت CO_2 در گیاهان C_3 ، CAM، C_4 ، سیستم‌های گیرنده نوری، ساختار ATP سنتاز و واکنش‌های فتوسنتزی و در فصل دوم تغذیه نیتروژن معدنی و آلی و جذب و احیای سولفات و فسفات توضیح داده شده است. ویژگی‌ها، علائم کمبود و افزایش عناصر برای سهولت مطالعه دسته‌بندی شده و در فصل سوم آورده شده است. در فصل چهارم به اهمیت و راه‌های جذب آب، ترکیبات و انتقال شیره خام و پرورده اشاره شده است. فصل پنجم در مورد بیوسنتز، روش شناسایی و اثرات فیزیولوژیکی هورمون‌ها، فصل ششم در مورد رنگیزه‌های فتوسنتزی، فصل هفتم در مورد جنبش‌های گیاهی، فیتوکروم و فیتومورفوزنز و آخرین فصل مربوط به تنفس سلولی است.

امید است خوانندگان گرامی ضمن ارائه نظرات و پیشنهادات ارزشمند خود، در جهت ارتقای کمی و کیفی و پالایش این کتاب از هرگونه خطا و اشتباه مرا یاری رسانند.

در انتها از سروران گرامی مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران که در این راه مرا یاری کرده‌اند، قدردانی می‌کنم.

مریم خالصی